

1. Inleiding

Het college van Haarlem heeft – net als de andere gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam - van wethouders Duurzaamheid Nederstigt (Haarlemmermeer) en Van Wageningen (Lelystad) namens het MRA portefeuillehouders overleg Duurzaamheid, het verzoek ontvangen of Haarlem kan instemmen met het gezamenlijk ondertekenen van een intentieverklaring op 20 juni 2018 tijdens de ‘State of the Region’ bijeenkomst over circulaire inkoop.

Op 22 februari jl. hebben de MRA portefeuillehouders Duurzaamheid de hoofdlijnen voor de MRA brede aanpak voor Circulaire Economie 2018 -2020 vastgesteld (bijlage 2)¹. Het is de bedoeling dit ontwerp Plan van Aanpak, op basis van alle reacties, in het MRA portefeuillehouders overleg Duurzaamheid van 24 mei 2018 definitief vast te stellen. Met het oog hierop is bij het College de vraag neergelegd of Haarlem / Zuid-Kennemerland zich als MRA partner in dit ontwerp Plan van Aanpak herkent.

In een volledig circulaire economie bestaat geen afval. Verspilling van grondstoffen wordt zo veel als mogelijk tegengegaan door de herbruikbaarheid van producten en materialen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Door circulair in te kopen wordt productie en (her)gebruik van circulaire producten en diensten gestimuleerd.

2. Besluitpunten college

Het college van burgemeester en wethouders besluit:

1. In te stemmen met de reactie op het Ontwerp Plan van Aanpak Circulaire Economie MRA (bijlage 1);
2. De intentieverklaring ‘Circulair inkopen / circulair opdrachtgeverschap’ (bijlage 2) te ondertekenen tijdens de MRA bijeenkomst ‘State of the Region’ op 20 juni 2018;
3. Met de ondertekening in afstemming met andere MRA deelnemers toe te werken naar ten minste 10% circulair inkopen /circulair opdrachtgeverschap in 2022 en toe te werken naar 50 % circulair inkopen /circulair opdrachtgeverschap in 2025 en dit in te eigen organisatie in te bedden.

3. Beoogd resultaat

Haarlem benut de gemeentelijke inkoop om toe te werken naar een volledig duurzame stad. Het streven is om op termijn 100% duurzaam in te kopen. Het is lastig te bepalen op welk tijdstip daar sprake van zal zijn, maar om versnelling te bereiken wordt samengewerkt met andere gemeenten in de MRA. Binnen de MRA hebben de portefeuillehouders duurzaamheid voorgesteld de ambitie vast te leggen dat in 2025 de helft van onze inkoop, 50%, circulair is gemaakt. Dit is geen bindend, maar een richtinggevend percentage. Net als Haarlem zijn ook de andere gemeenten uit Zuid-Kennemerland, Zandvoort, Heemstede en Bloemendaal, voornemens om de intentieverklaring te ondertekenen.

In 2025 kan worden overzien hoe vervolgens wordt doorgewerkt naar het eindbeeld van volledig circulair inkopen /circulair opdrachtgeverschap, dat mogelijk in 2030 haalbaar is. De

¹ In ditzelfde overleg is besloten dat de wethouders Duurzaamheid van de Gemeenten Haarlemmermeer en Lelystad gezamenlijk als bestuurlijk trekkers van het Plan van Aanpak Circulaire Economie optrekken.

verwachting is dat circulair inkopen /circulair opdrachtgeven een exponentiele groei gaat doormaken, zo snel als de eerste hobbels zijn genomen.

4. Argumenten

1. Circulair inkopen en opdrachtgeverschap past in het huidige beleid

Circulair inkopen past volledig in het beleid rond duurzaamheid dat in Haarlem is ontwikkeld. Binnen Haarlem en de MRA zijn op het gebied van circulair inkopen diverse projecten/pilots ontwikkeld en in gang gezet. Tegelijkertijd wordt momenteel binnen Haarlem gewerkt aan het actieplan 'Maatschappelijk Verantwoord Inkopen', dat voor besluitvorming aan het college wordt voorgelegd. Daarin staat onder andere ook de doelstelling om als gemeente zoveel als mogelijk lokaal en regionaal in te kopen.

2. Haarlem is op circulair inkopen actief op Europees niveau

Het partnership Innovative and Responsible Procurement is onderdeel van de Europese Urban Agenda (<https://ec.europa.eu/futurium/en/public-procurement>), waarvan Haarlem de coördinerende gemeente is. In dit partnerschap wordt verkend hoe inkoop als strategisch instrument kan dienen om doelen van innovatie en duurzaamheid te dienen. Eén van de acties in het programma is 'circulair inkopen'. Ook het element van samenwerking, in ons geval binnen de MRA, heeft een plaats binnen dit partnerschap.

3. Circulair inkopen is een 'game changer'

Circulair inkopen is een essentiële 'game changer' in de omslag naar het bereiken van de circulaire economie, vanwege de marktimpuls die er vanuit gaat. Maken we onze inkoop circulair, dan zetten we naar de markt een vliegwiel in gang. Immers, onze opdrachtnemers moeten op hun beurt ook weer circulair inkopen.

4. Meer effect door afstemming op regionaal niveau

Door samenwerking en afstemming binnen de MRA worden krachten gebundeld. MRA partners kopen gezamenlijk per jaar voor ruim 4 miljard in aan producten, diensten en werken. Hierbij gaat het zowel om kantoor gebonden producten, maar ook om reconstructies en groot onderhoud werkzaamheden in de openbare ruimte. Ook automatisering neemt een deel hiervan voor zijn rekening.

5. Circulair inkopen is geen vrijblijvende zaak

Circulair inkopen /circulair opdrachtgeverschap is geen vrijblijvende zaak, gelet op de ambities en doelstellingen van de Rijksoverheid. In het zogenaamde grondstoffenakkoord, dat door zowel de (rijks)overheid, het bedrijfsleven als maatschappelijke partijen is onderschreven, wordt hiervan ook uitgegaan. Recentelijk heeft de Staatssecretaris laten weten dat 10% circulair inkopen /circulair opdrachtgeverschap in 2022 wat haar betreft wordt aangehouden. De MRA sluit op deze ambitie aan en vinden hierop meerwaarde door met elkaar nu de afstemming te zoeken en elkaar te versterken.

6. Circulair inkopen geeft duidelijkheid naar bedrijfsleven

Het bedrijfsleven geeft aan op het punt van circulair inkopen duidelijkheid nodig te hebben van de overheid. Het gaat om helderheid over de ambities en doelstellingen, ook voor het doen van investeringen en hun eigen innovaties.

7. Circulair inkopen stimuleert innovatie en werkgelegenheid

Circulair inkopen is een kans en geeft een impuls aan lokale bedrijvigheid, aan banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en stimuleert innovatie en werkgelegenheid.

8. Het ondertekenen van de intentieverklaring heeft geen financiële consequentie.

De in de verklaring genoemde percentages zijn richtinggevend en niet bindend. Vervolgacties met financiële consequenties zullen separaat voor besluitvorming worden voorgelegd.

5. Risico's en kanttekeningen

1. Circulair opdrachtgeverschap vraagt verandering in de eigen organisatie

Om circulair opdrachtgeverschap te bereiken moet bij de eigen organisatie een interne verandering plaatsvinden, waarbij iedereen, van beleidsambtenaar, opdrachtgever tot inkoper, circulariteit op het netvlies heeft staan. Deze verandering, die op onderdelen groot kan zijn, is in gang gezet en vormt onderdeel van het programma Duurzaamheid en het daaruit voortvloeiende 'actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen'. Voor het welslagen is het van belang dat de inkooporganisatie goed wordt neergezet.

2. Circulair opdrachtgeverschap moet worden gemeten

Het kan zijn dat we de in de intentieverklaring genoemde percentages niet halen of juist overtreffen. Belangrijk is dat we beginnen, een signaal afgeven en de lat hoog genoeg neerleggen. Binnen de MRA wordt vanuit het Plan van Aanpak Circulaire Economie actie ondernomen om een nulmeting te doen en indicatoren te ontwikkelen die meten welk percentage circulair opdrachtgeverschap is bereikt. Ook hierbij binnen het eerder genoemde partnership Urban Agenda kennis ontwikkeld via de actie 'measuring spend' waar het ontwikkelen van methodieken en instrumenten om de impact van circulaire inkoop in beeld te brengen.

6. Uitvoering

De uitvoering is verankerd in het huidige beleid ten aanzien van Duurzaamheid, Haarlem Circulair 2030 en Maatschappelijk Verantwoord Inkopen.

De burgemeester van Haarlem zal de wethouder Duurzaamheid volmachtigen om namens de gemeente de intentieverklaring te ondertekenen.

Een plan richting het eindbeeld van volledig circulair inkopen /circulair opdrachtgeverschap wordt voorbereid door de MRA brede werkgroep Circulair inkopen, waarin Haarlem ambtelijk via het team Duurzaamheid is vertegenwoordigd. Dit stappenplan wordt begin 2019 voorgelegd aan betreffende gemeenten.

In 2025 zal, via een afzonderlijk besluit en in afstemming met MRA partners, moeten worden bepaald hoe vervolgens zo snel mogelijk de situatie van volledig circulair inkopen /circulair opdrachtgeverschap bereikt wordt. Daarbij wordt bezien welke extra inspanning nodig is om de situatie van 100% circulair inkopen /circulair opdrachtgeverschap al in 2030 te bereiken.

7. Bijlagen

1. Reactie op het Ontwerp Plan van Aanpak Circulaire Economie MRA
2. Intentieverklaring Circulair inkopen / circulair opdrachtgeverschap
3. Ontwerp Plan van Aanpak Circulaire Economie MRA